

Interpellation ställd till Upplevelsenämndens ordförande

Interpellation – implementering av barnkonventionen inom Upplevelsenämnden ansvarsområde

Barnen är framtiden

Interpellation ställd till Upplevelsenämndens ordförande av Sverker Scheutz, Vänsterpartiet i Enköping.

Förhistoria

Den 26 september 2023 besvarade kommunstyrelsens ordförande Peter Book (KSO) en interpellation från mig om implementeringen av barnkonventionen i kommunens verksamhet. Då framgick det att han som kommunstyrelsens ordförande inte visste så mycket om hur kommunens olika verksamheter implementerat barnkonventionen. Han sade bl.a. följande:

- Jag har svårt att svara på dina frågor utifrån min roll som KSO.
- Vilket arbete som sker hos respektive nämnd - det kan jag inte svara på.

Därför vänder jag mig nu till dig med frågor rörande implementeringen av barnkonventionen inom Upplevelsenämndens verksamhetsområde. Till interpellationen fogar jag det skriftliga svar jag fick av Peter Book med införda kommentarer och frågor som jag ställde muntligt till honom rörande utifrån det skriftliga svaret.

Bakgrund

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter fastställer att artiklarna 1–42 i Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter ska gälla som svensk lag. Enligt konventionens artikel 3 ska barnets bästa alltid beaktas:

Artikel 3.1

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

I kommunal verksamhet omfattar denna skyldighet fullmäktige, styrelsen, nämnder, och andra organ samt anställda. För att kunna beakta vad som bedöms vara barnets bästa måste beslutsfattarna innan beslut fattas fastställa vad som bedöms vara barnets bästa. Det anges inte i artikeln hur det ska fastställas vad som är barnets bästa. Viss ledning kan dock fås av artikel 12 i konventionen:

Artikel 12.1

Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Således bör den som ska fastställa vad som är barnets bästa normalt fråga de barn som berörs efter deras åsikt. Ett viktigt kompletterande sätt att skaffa underlag för att fastställa barns bästa är att efterhöra vårdnadshavares syn. Ytterligare sätt kan vara att efterhöra vad andra som har nära kontakt med barnen kan ge för underlag för att fastställa barnens bästa.

I ett ärende med flera barn inblandade, eller rentav många som i till exempel ärenden om olika planer, riktlinjer och liknande, är det inte säkert att alla barns bästa sammanfaller. Då bör det före det att beslut fattas fastställas vilka olika sätt att fastställa barns bästa som föreligger.

När sedan barnets bästa fastställts ska det vägas mot andra intressen, till exempel effektivitetshänsyn och hänsyn till bristande ekonomiska resurser. Det är inte sagt att barnets bästa alltid ska vara utslagsgivande men det ska alltid beaktas vid beslutsfattande som rör barn.

Barnkonventionen innehåller flera andra viktiga regler som berör kommunal verksamhet, men artikel 3.1 och 12.1 är centrala och utgör en tillräcklig bakgrund för min interpellation.

Mina frågor

Barnkonventionen blev rättsligt bindande för Sverige den 2 september 1990. Sedermera blev den svensk lag den 20 juni 2018 och trädde i kraft den 1 januari 2020. Det har således funnits tid att implementera den i Upplevelsenämndens verksamhet. Därför vill jag fråga följande:

- 1 Har det inom Upplevelsenämndens verksamhetsområde genomförts någon utbildning om barnkonventionen? Finns det fortlöpande utbildningsinsatser?
- 2 Har det givits någon extern information om barnkonventionen? Finns det fortlöpande informationsinsatser?
- 3 Har Upplevelsenämnden fastställt någon policy eller handledning rörande hur barnkonventionen och barnets bästa ska beaktas?
- 4 Vilka brister finns det, enligt din uppfattning, hos Upplevelsenämndens och inom Upplevelseförvaltningen vad gäller att följa barnkonventionen?

Bilaga:

Som bilaga finns det skriftliga svar jag fick av Peter Book med mina noteringar inskrivna.

Interpellation angående barnkonventionen

1. Har det genomförts eller planerats någon kommunövergripande utbildning om barnkonventionen?

Bakgrund:

Hösten 2019 påbörjades arbetet med att se över förvaltningarnas kunskaper om barnkonventionen som lag. En övergripande omvärldsbevakning gjordes för att se hur andra kommuner tagit sig an uppdraget. En nulägesanalys genomfördes på förvaltningarna. Det identifierades ett antal områden för utveckling, för att möjliggöra en hållbar struktur och ett levande arbete för barns rättigheter. Den största bristen i förvaltningarnas dåvarande arbetssätt var att det inte dokumenterades om barnet/barnen var vidtalade vid olika beslut. Barnkonsekvensanalyser i dess rätta bemärkelse gjordes inte. Mars 2020 startar förvaltningsövergripande tvärgruppen sitt samarbete. Miljö- och byggnadsförvaltningen valde att inte delta. En grundutbildning genomfördes i april i SKR:s regi. En politikerutbildning i KF genomfördes i oktober 2020.

Detta ger intryck av att förvaltningarna inta alls beaktade barnets bästa

Nuläge:

SOC: Socialförvaltningen har ingen fristående utbildning för medarbetare utan har valt att ha barnkonventionen integrerad i alla de utbildningar som de låter medarbetare ta del av löpande under året. De anser att det ger ett bättre stöd för hur medarbetaren ska tänka kring barnkonventionen i det vardagliga arbetet samt att i deras uppdrag finns barns bästa integrerat i allt de gör. Därför blir det svårt att hålla utbildningen fristående.

SBF: Samhällsbyggnadsförvaltningen har ingen förvaltningsgemensam utbildning utan använder kommunens samlingssida där det finns länk till självstudier. Detta för att det inte finns någon sakkunnig eller specialist på området på förvaltningen. De gjorde en riktad insats 2021 när de hade en medarbetare som kunde mer om barnkonventionen. Tyvärr finns hen inte kvar i organisationen så de saknar kontinuerlig utbildning på förvaltningsnivå, däremot finns självstudierna på KomIn att ta del av.

Varför har ingen givits i uppdrag att sätta sig in i de krav barnkonventionen innehåller?

UF: Utbildningsförvaltningen har med barnkonventionen i sitt arbete utifrån läroplanerna så den är en del av deras uppdrag. De använder konsekvensanalyser och har även med barnperspektivet i sina beslut. Inför exempelvis en nybyggnation av en förskola får barnen möjlighet att tillsammans med arkitekt besöka den framtida

Detta är ju centralt statligt material. Hur väl fungerar det i Enköping?

Hur beaktar lärarna de krav som finns i barnkonventionen?

förskole/skolgården för att man ska se var och hur barnen leker på tomten. Detta för att sedan kunna utforma den utifrån barnens önskemål.

UPF: Upplevelseförvaltningen har genomfört utbildning av den förra nämnden, men har ännu inte kommit dit med den nya nämnden. **Utbildning till förvaltningens medarbetare har varit behovsstyrd.**

Vad betyder detta? Är innebörden att ingen utbildning om barnkonventionen skett?

VoO: I Vård- och omsorgsförvaltningens verksamheter som arbetar mot barn och unga tas barnkonventionen upp och går igenom återkommande på planeringsdagar etc. då styrning, lagar och mål behandlas. Ingen extern utbildning kring barnkonventionen har erbjudits medarbetarna. I övriga verksamheter med vuxna som målgrupp har chefer och medarbetare informerats om barnperspektivet. Arbetet med att utbilda och informera är dock här inte lika regelbundet återkommande. **Biståndshandläggare går utbildningar som handlar om barnperspektiv och funktionshinder när möjligheten finns. De kommer även ha rutin som beskriver hur handläggarna ska beakta barnperspektivet.**

Vad betyder detta i praktiken?

När kommer den rutinen att finnas i verksamheten?

2. Har det genomförts eller planerats någon kommunövergripande information om barnkonventionen?

Svaret verkar ge vid handen att kommunen inte alls har någon utåtriktad information om barnkonventionen. Det anser jag vara en stor brist.

Bakgrund:

Kommunledningsförvaltningens uppdrag var att skapa förutsättningar för- och stödja verksamheterna i genomförandet av åtgärderna. **En digital lärplattform finns på kommunens interna webbplats, för politiker och medarbetare i kommunen. Där hittar man webbaserade grundutbildningar, fördjupade utbildningar och förvaltningsspecifika delar. Där finns också stödande material, länkar och filmklipp.**

Nuläge: Denna lärplattform verkar mest bestå av länkar till Barnombudsmannens hemsida. Hur väl fungerar lärplattformen i Enköpings kontext? Används den i praktiken? Hur stor nytta har handläggare och andra av den?

SOC: Socialförvaltningen har en handlingsplan som upprättades i oktober 2021 samt en inspelad film med kort information och medföljande diskussionsfrågor som är kopplade till deras uppdrag.

SBF: Samhällsbyggnadsförvaltningen använder lärplattformen på Komin.

UPF: Upplevelseförvaltningen har fortfarande **en särskild Komin-grupp**, men den är på väg att flytta in i ny struktur.

Vad är en Komin-grupp?

VoO: Vård- och omsorgsförvaltningen har information kring barnkonventionen som har använts, dock endast sporadiskt. De kommer även ha en rutin som beskriver hur handläggarna ska beakta barnperspektivet. I deras utredningsmallar inom LSS har de alltid punkter som innehåller barnets bästa, om handläggaren har beaktat det. Barnets

delaktighet är jätteviktig i deras utredningar som berör barn. Är det en SOL-ansökan och det finns barn i familjen så måste handläggaren också tänka på hur dessa insatser kan påverka barnet. Barnperspektivet finns alltid i deras utredningar och bedömningar.

3 Har det fastställts eller planeras det någon kommunövergripande policy eller handledning rörande hur barnets bästa ska beaktas?

Bakgrund:

Implementering av barnkonventionen är ett uppdrag som åligger alla verksamheter i Enköpings kommun. Samtliga verksamheter har ansvar för att prioritera frågorna och genomföra åtgärderna som krävs. Det är av yttersta vikt att verksamheterna avsätter tillräckligt med tid och resurser för detta arbete.

Uppföljning bör ske i årsredovisningen, till en början genom stickprov. Vid senare tillfälle behöver det tas ställning till vilka indikatorer som kan användas för att kontrollera att barnkonventionen efterlevs i kommunens förvaltningar. [Här får jag intrycket att ingen uppföljning sker av hur barnkonventionen beaktas.](#)

Nuläge:

SOC: På barnsidan så integreras barnkonsekvensanalyser dagligen med det vardagliga uppdrag som förvaltningen har. Detta sker i barnavårdsutredningar och uppföljning av insatser. Gällande vuxensidan så har de här ett utvecklingsområde men de ska göra konsekvensanalyser vid behov. Förvaltningen har ingen checklista kopplad till analyserna. De anser att det kan vara avgränsande och medföra ett passivt tankesätt gällande att beakta individ och sammanhang utifrån aktuellt nuläge. Utifrån det uppdrag som Socialförvaltningen har så har de alltid haft handledning och vägledning i ärenden och dessa har alltid varit kopplade till barnets bästa. Svaret är alltså ja men ingen skillnad bara för att Barnkonventionen blev lag.

SBF: Det är olika när analyserna används och hur utformningen ser ut. Då de har så spridd verksamhet har fastighet en process medan strategisk planering har ett annat arbetssätt. Det anpassas utifrån vad verksamheterna arbetar med för områden och projekt. Deras verksamheter har själva koll på arbetssätt inom olika områden så ingen gemensam handledning annat än att barnperspektivet ska finnas med. Vilka arbetssätt som används hämtas oftast från respektive branschorganisation där det finns handledning och ofta checklistor som passar området bättre än om de haft en gemensam standard.

UPF: Upplevelseförvaltningen har en rutin.

Om man inte företagit barnkonsekvensanalyser eller likande hur har man då gjort?

VoO: Vård- och omsorgsförvaltningen har inte aktivt använt sig av barnkonsekvensanalyser utifrån det teoretiska rättighetsbegreppet som stammar från barnkonventionen. Däremot arbetar verksamheter som riktar sig mot barn och unga praktiskt och aktivt för att möta barnets rättigheter, främja delaktighet och se till individens bästa. Detta gäller alltså för barn och unga som har insats, inte de som är utanför verksamheten i form av närstående. I verksamheter som har insatser för barn och unga har de handledning rörande individens behov och rättigheter. Här beaktas alltid barnets bästa. Det görs dock inte alltid med en direkt koppling till ett teoretiskt barnrättighetsbehov utan utgår oftast utifrån ett individuellt behovs- och rättighetsperspektiv. Förvaltningen har juridisk handledning som hjälper till i svåra bedömningar samt andra frågor. Förvaltningen har alltid barnperspektivet med sig i alla ärenden som berör barn.

Denna mening
begriper jag inte.

Finns det, eller har det funnits, planer på en funktion som barnombud i Enköpings kommun?

Nej, det har inte varit uppe för diskussion.

Peter Book:

- Jag har svårt att svara på dina frågor utifrån min roll som KSO.
- Vilket arbete som sker hos respektive nämnd - det kan jag inte svara på.